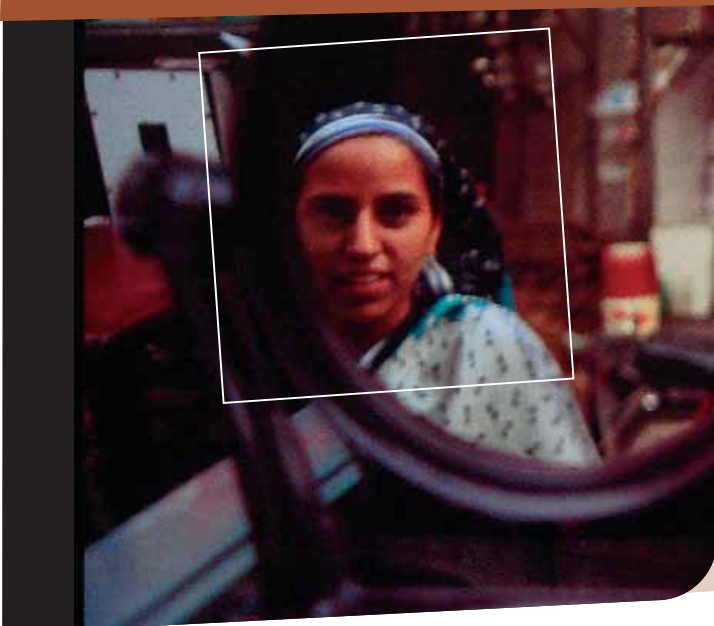

Mondiale en interculturele vorming in ontwikkelingsdoelen

Aandacht hebben voor het beeld en het respect dat jonge kinderen opbouwen voor elkaar en voor anderen is belangrijk in de persoonsontwikkeling. Dit wordt ook erkend in de ontwikkelingsdoelen voor het kleuteronderwijs die de dienst voor onderwijsontwikkeling opstelde (<http://www.ond.vlaanderen.be/dvo/basisonderwijs/index.htm>). Hieronder staan die doelstellingen op een rijtje die bereikt kunnen worden als men werkt rond mondiale vorming en interculturaliteit in de kleuterklas.

Wereldoriëntatie

De kleuters:

- kunnen in concrete situaties verschillende manieren van omgaan met elkaar herkennen en erover praten
- kunnen bij anderen gevoelens van bang, blij, boos en verdrietig zijn herkennen en kunnen meeleven in dit gevoel.
- weten dat mensen eenzelfde situatie op een verschillende wijze kunnen ervaren en er verschillend op kunnen reageren.
- kunnen een gevoeligheid tonen voor de behoeften van anderen.
- kunnen voor zichzelf opkomen door signalen te geven die voor anderen begrijpelijk en aanvaardbaar zijn.
- kunnen verschillende gezinsvormen herkennen.
- kunnen vormen van afwijzend of waardierend reageren op het anders-zijn van mensen herkennen.
- kunnen beseffen dat sommige mensen een andere levenswijze hebben dan zichzelf als ze geconfronteerd worden met beelden, informatie of mensen uit een andere cultuur

Muzische vorming

De leerlingen kunnen:

- zich inleven in personages en dingen uit de omgeving en deze uitbeelden.
- genieten van voor hen bestemde culturele activiteiten.
- openstaan voor nieuwe dingen uit hun omgeving.
- respect tonen voor uitingen van leeftijdsgenoten, behorend tot de eigen en de andere culturen.

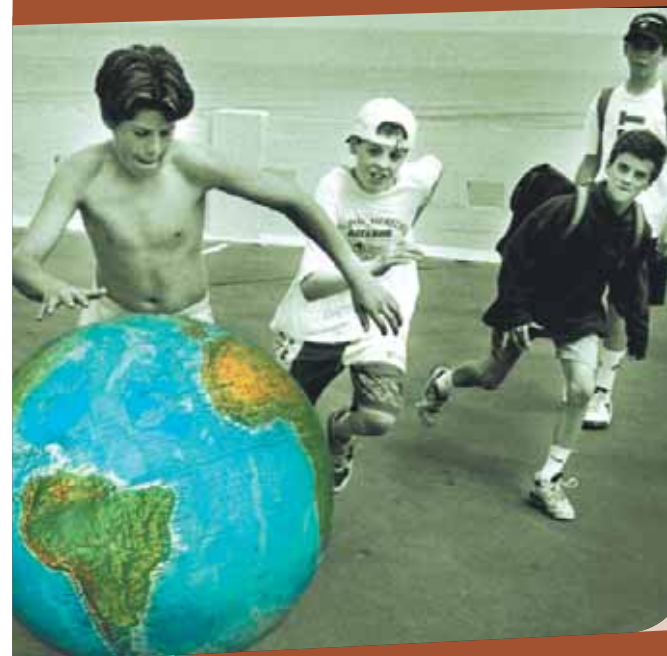
Nederlands

De kleuters kunnen:

- de bereidheid vertonen naar elkaar te luisteren en om zich in te leven in een boodschap.
- zich inleven in duidelijk herkenbare rollen en situaties en vanuit eigen verbeelding/ beleving hierop inspelen.

Verdere informatie kan verkregen worden op volgend adres:
kleurbekennen@btctb.org of
op de website van Kleur Bekennen:
www.kleurbekennen.be

Tips voor het mondiaal en intercultureel werken in de kleuterklas

Beste leerkracht,

Je gaat intercultureel of mondiaal werken in de kleuterklas. Dit is een belangrijke stap in de opvoeding van kinderen tot wereldburgers. Jouw houding als leerkracht is hierbij van cruciaal belang. Als leerkracht heb je namelijk een grote invloed op het beeld dat kinderen ontwikkelen over andere culturen. Deze folder helpt je op weg. Je vindt er informatie over de beeldontwikkeling bij jonge kinderen, maar vooral ook tips die je kunnen helpen bij het mondiaal werken in de kleuterklas. Tot slot krijg je een overzicht van de ontwikkelingsdoelen die bereikt kunnen worden door mondiale vorming.

Veel lees- en vooral doe-plezier!

Beeldontwikkeling bij jonge kinderen

Wanneer je met jonge kinderen aan de slag gaat rond mondiale vorming of intercultureel onderwijs is het belangrijk rekening te houden met de fasen in de (zelf)beeldontwikkeling van een kind. Jouw houding als leerkracht is immers heel belangrijk.

In het **eerste levensjaar** bouwt een kind een vertrouwensrelatie op met één bepaalde **gehechtheids-persoon**, meestal de moeder. Door korte scheidingen van deze persoon ervaart het kind een eigen autonomie, het gevoel dat het een individuele persoon is. **Vanaf twee jaar** gaat een kind op **ontdekking** uit en maakt zo kennis met een diversiteit aan mensen en voorwerpen. **Op drie jaar** deelt een kind de wereld op in **categorieën** om haar beter te begrijpen. Als de peuter op deze leeftijd niet met diversiteit in aanraking komt, bestaat de kans dat hij denkt dat er maar één juiste manier is van leven, namelijk de eigen manier. **Op vier jaar** immers kan een kind al **argumenten** als kleur, andere eet- of speelgewoonten, enz. aanhalen om al dan niet met een ander kind te spelen.

Omdat **volwassenen een voorbeeld** zijn voor jonge kinderen en zij deze volwassenen gemakkelijk nabootsen, is het belangrijk als ouder, maar ook als leerkracht een gepaste houding aan te nemen. Ingrijpen wanneer een kind negatieve uitspraken doet over iets of iemand die anders is, is een voorbeeld. Een kind heeft daarenboven ook ruimte nodig om in contact te komen met diversiteit en om zo een wereldburger te worden. Daarvoor kan jij als leerkracht zorgen!

Tips om aan een goede beeldvorming te werken in de kleuterklas

Neem de verscheidenheid in de klas als uitgangspunt.

Laat de kinderen bijvoorbeeld vertellen over hun eigen thuis en over wat ze denken en voelen. Door deze **diversiteit in de klas** te benadrukken en toch samen te spelen, breng je een gevoel van **gelijkwaardigheid** bij en leren kinderen dat 'anders' niet 'slechter' is. Kinderen leren zo respect hebben voor een ander en nemen deze houding van respect ook mee naar het mondiaal niveau: respect voor een ander kind ver weg en voor een andere cultuur.

Breng het verhaal van een concreet kind in een concrete context.

Laat een concreet kind aan bod komen als je het over andere culturen hebt. Dit is **verstaanbaar** voor een jong kind en zo kan het zich gemakkelijk inleven in de situatie van de andere.

Benadruk overeenkomsten met andere kinderen in de klas en ver weg.

Overeenkomsten liggen in de alledaagse dingen: eten, slapen, wassen, naar school gaan, spelen, mama helpen... Vooral door wat overeenkomt, voelen kinderen zich verbonden. Deze **verbondenheid** is nodig om respect te leren voor andere culturen.

Zorg ervoor dat een kind zich kan inleven in een ander.

Laat de kleuters **luisteren** naar verhalen van of over andere kinderen. Zo kunnen ze bijvoorbeeld zien waarom een ander kind pijn of verdriet heeft. Zich inleven is een belangrijke eerste stap in het loskomen van het eigen denkpatroon. Stilaan zullen ze hierdoor begrijpen dat er ook andere denkwijzen bestaan en dat hun eigen manier van denken niet altijd de enige juiste is.

Laat zowel het positieve als het negatieve aan bod komen.

Wat positief en wat negatief is, is niet voor iedereen gelijk. In de leefwereld van een kind kan dat bijvoorbeeld gaan over leuk en minder leuk: spelen kan leuk zijn en opruimen niet. Toon en bespreek daarom **leuke en minder leuke**, mooie en minder mooie dingen. Vraag wat de kinderen graag doen en wat ze lekker vinden. Zo leren kinderen dat niet iedereen dezelfde mening heeft of dezelfde interesse.

Bekijk lesmaterialen die je gebruikt kritisch.

Doorprik stereotypen die soms in lesmaterialen of boeken voorkomen. Tracht **een eenzijdig beeld aan te vullen met andere elementen**. Kleur Bekennen vindt het belangrijk dat je als leerkracht met goed lesmateriaal aan de slag kan. Daarom worden de educatieve materialen uit het documentatiecentrum van Kleur Bekennen nagekeken op hun kwaliteit. We baseren ons hiervoor op kwaliteitsnormen van de Vlaamse Onderwijs Raad en letten er op dat een correcte beeldvorming gebruikt wordt.

Pas op voor valkuilen

Gebruik neutrale taal.

Gebruik geen woorden met een **negatieve connotatie** (vb. 'neger'). Kies voor de correcte benaming van volkeren (vb. Moslims in plaats van Mohammedanen) en **vermijd verkleinwoorden**, want ze kunnen een gevoel van minderwaardigheid doen ontstaan. Al op vroege leeftijd geven kinderen een positieve of negatieve waarde aan verschil. Taal kan dit beïnvloeden. Het gaat er dus niet alleen om welk **woord** gebruikt wordt, maar ook om de **intonatie**.

Vermijd 'zwart - wit' en 'wij - zij' voorstellingen.

Zwart-wit voorstellingen maken het voor een kind moeilijk om een herkenningspunt te vinden in de ander. Deze herkenning is nodig om een gevoel van **verbondenheid** te creëren.

Geef iedereen een plaats.

Let er bij een opdracht steeds op dat bepaalde leerlingen niet uit de boot vallen. Een leerkracht kan bijvoorbeeld vragen iets mee naar de klas te brengen van op vakantie. Maar sommige kinderen gaan niet op vakantie. Of er wordt in de klas gevraagd wat kinderen van Sinterklaas kregen. Maar niet iedereen krijgt iets van Sinterklaas en niet iedereen kent Sinterklaas.

Benoem een continent niet als land.

Afrika en Amerika worden soms benoemd als zijnde een land. Probeer het te vermijden want dit geeft kinderen het beeld dat deze continenten bestaan uit één cultuur en niet uit vele verschillende landen en culturen.

Fantaseer niet verder op een reëel verhaal.

Verder fantaseren bij een reëel verhaal kan je enkel doen indien je duidelijk vermeldt waar de feiten eindigen en waar de fantasie begint.

